

A. Regent*

ANALIZA PRIJELAZNIH I ZAVRŠNIH ODREDBI PRAVILNIKA O STAVLJANJU NA TRŽIŠTE OSOBNE ZAŠTITNE OPREME

UDK 614.89(094.5)
PRIMLJENO: 2.2.2009.
PRIHVAĆENO: 11.5.2009.

SAŽETAK: Analizirana je logičnost i primjenjivost prijelaznih i završnih odredbi Pravilnika o stavljanju na tržište osobne zaštitne opreme. Ustanovljeno je da se u njima pojavljuje niz nejasnoća, grešaka i netočnosti, pa je praktički nemoguće odredbe Pravilnika primijeniti u praksi. Posve je nejasno kako će se u prijelaznom razdoblju do stupanja na snagu ACAA sporazuma s EU ili do stupanja RH u članstvo EU certificirati i označavati neku osobnu zaštitnu opremu, domaćeg ili uvoznog podrijetla, te dokazivati njezinu ispravnost i sukladnost s Pravilnikom i Zakonom o zaštiti na radu. Predloženo je povlačenje starog i donošenje nove verzije istog pravilnika.

Ključne riječi: Pravilnik, osobna zaštitna oprema, nesukladnosti, nejasne odredbe, neprimjenjivost, nova verzija

UVOD

Prije više od godinu dana objavljen je Pravilnik o stavljanju na tržište osobne zaštitne opreme (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Time je Republika Hrvatska u području zaštite na radu napravila značajan korak u približavanju prema praksi u EU transponirajući Direktivu 89/686/EEC¹ (u daljnjem tekstu: Direktiva) u hrvatski pravni sustav, što je obveza svih zemalja članica i nužan korak za pristup u EU. Provođenje ovog Pravilnika, odnosno Direktive u praksi trebalo bi rezultirati bitnim poboljšanjima i pojednostavljenjem u projektiranju, proizvodnji, ispitivanju, certificiranju, označavanju, stavljanju na tržište, izboru, primjeni i održavanju osobne zaštitne opreme

(u daljnjem tekstu: OZO), tj. znatnim pomakom prema najvažnijem krajnjem cilju: boljoj, sustavnijoj i sljedljivijoj zaštiti života i zdravlja radnika pri radu, sukladno onoj u zemljama EU-a. Direktiva nameće obvezu proizvođaču OZO-a da je uskladi sa svim bitnim zahtjevima koji proizlaze iz jedne ili više direktiva novog pristupa koje se odnose na dotični proizvod, da za svoj proizvod provede propisani postupak ispitivanja i certifikacije putem odgovarajućeg prijavljenog tijela² (kategorije II i III OZO-a), da osigura trajnu kvalitetu proizvoda i njihovu sukladnost s ispitanim uzorkom, te da na svoje proizvode postavi oznaku CE i ostale oznake u skladu s Direktivom, odnosno relevantnim europskim normama. Tako izrađena i označena osobna zaštitna opre-

*Mr. sc. Aleksandar Regent, dipl. ing., viši predavač na Veleučilištu u Rijeci, Odjel sigurnosti na radu, predsjednik HZN/TO21 Protupožarna i vatrogasna oprema, predsjednik HZN/TO556 Osobna zaštitna oprema (aregent@veleri.hr).

¹Direktiva 89/686/EEC s amandmanima 93/68/EEC, 93/95/EEC i 96/58/EC.

²Notified body (engl.) je „certifikacijska kuća“, odnosno „ovlaštena institucija“.

ma prikladna je zatim za prodaju i uporabu u bilo kojoj zemlji članici EU-a bez dodatnog ispitivanja i dokazivanja kvalitete i performansi bilo kakve vrste³. Napredna i profesionalno odgovorna stručna javnost pozdravila je novi Pravilnik koji je u najvećem dijelu prijevod Direktive na hrvatski jezik (vjerojatno s engleskog), očekujući da će se time u RH uspostaviti pravila koja se ne razlikuju od europskih. Ipak, prijelazne i završne odredbe Pravilnika su tako formulirane da u pitanje dovode ne samo mogućnost njegove provedbe u praksi, nego i samu ideju Direktive: harmonizaciju performansi koje osobna zaštitna oprema mora ispunjavati zbog zaštite života i zdravlja radnika, *jedan i samo jedan* jedinstveni postupak ispitivanja, certifikacije i označavanja zbog dokazivanja sukladnosti sa zahtjevima Direktive i relevantnih europskih normi, te slobodno kolanje tako certificirane OZO unutar cijelog tržišta EU-a bez dodatnih ispitivanja njezine podobnosti u bilo kojem dijelu EU-a.

U prethodnim radovima analizirane su brojne manjkavosti i odstupanja Pravilnika u odnosu na Direktivu (*Regent, 2008., 2008.a*). U ovome radu analiziraju se isključivo tehnička i suštinska pitanja vezana za primjenu prijelaznih i završnih odredbi Pravilnika, za koje se očekuje da će u praksi stvoriti nerješive probleme. Naravno, *ako se budu provodile* onako kako su napisane.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE PRAVILNIKA

U čl. 14. navodi se:

Stavak (1): *Danom prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju ili danom stupanja na snagu međunarodnog sporazuma o ocjenjivanju sukladnosti i prihvaćanju industrijskih proizvoda (ACAA) s Europskom unijom prestaju se primjenjivati:*

1. *Naredba o obveznom atestiranju aparata za zaštitu organa za disanje,*

2. *Naredba o obveznom atestiranju šljemova za zaštitu u industriji,*
3. *Odredba o obveznom atestiranju šljemova za vatrogasce, sve objavljene u N.N., br. 55/96. i 131/00.*

Stavak (2): *Certifikati izdani na temelju propisa iz stavka prvog ovoga članka prestaju važiti danom isteka njihove valjanosti, a najkasnije danom prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju ili stupanja na snagu međunarodnog sporazuma o ocjenjivanju sukladnosti i prihvaćanju industrijskih proizvoda s Europskom unijom.*

Zaključak: Do dana prijama RH u EU ili do dana stupanja na snagu ACAA sporazuma s EU (vjerojatno što prije istekne) tri spomenuta propisa se primjenjuju.

Pitanja: Tko će i kako izdavati, odnosno tko je i kako do sada izdavao certifikate nakon što istekne (ili je već istekla?) valjanost ovih „starih“ certifikata za dišne aparate, industrijske i vatrogasne kacige? Koji certifikati važe nakon isteka valjanosti „starih“ ako dotle ne stupi na snagu ACAA sporazum ili RH ne pristupi u EU? Ranija ovlaštenja za certifikaciju dodjeljivao je Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) koji ne postoji od veljače 2005. godine.

Stavak (3): *Za osobnu zaštitnu opremu i njihove komponente iz članka 1. ovoga Pravilnika koja nisu bila obuhvaćena propisima iz stavka 1. ovoga članka primjena ovoga Pravilnika obvezna je od 1. siječnja 2008.*

Zaključak: Za svu OZO osim aparata za zaštitu dišnih organa, kacige za zaštitu u industriji i vatrogasne kacige, primjena ovog Pravilnika obvezna je od 1.1.2008.

Pitanja: Tko je (i da li je uopće), kako i na temelju čega od 1.1.2008., pa do sada izdavao certifikate za svu OZO osim za ove tri spomenute vrste? Tko će, kako i na temelju čega to činiti do stupanja na snagu ACAA sporazuma ili pristupanja RH u EU?

³Potrebna razina zaštite mora se osigurati cijelo vrijeme stvarne uporabe OZO-a, što može uključivati dodatna ispitivanja i provjere.

U čl. 15. navodi se:

Stavak (3): *Ovlaštenja za certificiranje i ispitivanja izdana na temelju odredaba i propisa koji su vrijedili do stupanja na snagu ovog Pravilnika, ostaju na snazi... do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju ili stupanja na snagu međunarodnog sporazuma o ocjeni sukladnosti i prihvaćanju industrijskih proizvoda s Europskom unijom odnosno do objave u »Narodnim novinama«, a najkasnije do 1. siječnja 2008. Stavak (5): Do objave u »Narodnim novinama« popisa tijela za ocjenjivanje sukladnosti osobnih zaštitnih sredstava i njihovih komponenti sa zahtjevima ovoga Pravilnika ovlaštenih prema članku 8. ovoga Pravilnika, poslove ocjenjivanja sukladnosti obavljat će tijela iz stavka 3. ovoga članka.*

Zaključak: RH još nije potpisala ACAA sporazum s EU, nije ušla u EU, 1.1.2008. je već davno prošao, a u Narodnim novinama nije objavljen popis ovlaštenih tijela. To znači da od 1.1.2008. poslove ocjenjivanja sukladnosti obavljaju (da li ih obavljaju?) tijela koja *nemaju ovlaštenja*.

Nadalje, nakon prijama RH u EU, odnosno nakon stupanja na snagu međunarodnog sporazuma o ocjenjivanju sukladnosti i prihvaćanju industrijskih proizvoda s EU, provedbu postupka ocjenjivanja sukladnosti smjet će provoditi samo tijela za ocjenjivanje sukladnosti prijavljena Europskoj komisiji (notified bodies). RH do sada nema prijavljenih tijela i pitanje je kada će ih imati i za koju osobnu zaštitnu opremu. To znači da domaći proizvođači OZO-a svoje proizvode do daljnega mogu certificirati jedino u inozemstvu.

Pitanja: Da li to znači da od 1.1.2008., pa do danas (ali i nadalje) niti jedno tijelo u RH nije i ne bi smjelo ocjenjivati sukladnost niti jednog komada OZO-a, odnosno, ako je to učinilo, nalazi se u prekršaju, a njegov izvještaj ili certifikat su pravno nevaljali? Ili, pak, to znači da neobjavljivanje popisa tijela za ocjenjivanje sukladnosti u Narodnim novinama, tijelima koja su u prošlosti bila ovlaštena, daje »prešutnu suglasnost« da poslove koje su prije obavljali s ovlaštenjem sada smiju obavljati bez ovlaštenja, a da to nitko

neće sankcionirati? Autoru se čini da se ovdje radi o »prekreativnom« tumačenju prava.

Stavak (7): *Označivanje sukladnosti OZO od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika do prijama RH u EU ili stupanja na snagu međunarodnog sporazuma o ocjenjivanju sukladnosti i prihvaćanju industrijskih proizvoda s EU, obavlja se stavljanjem potvrđenog znaka sukladno Pravilniku o izgledu i uporabi potvrđenog znaka (N.N., 88/98., 165/98. i 8/99.)⁴ kojem je pridodan identifikacijski broj tijela koje provodi postupak sukladnosti prema zahtjevima ovoga Pravilnika.*

Zaključak: Već više od godinu dana sva osobna zaštitna oprema stavljena na tržište i u uporabu u RH *morala bi nositi domaći tzv. C-potvrđeni znak*, kojem je pridodan identifikacijski broj tijela koje je provelo postupak utvrđivanja sukladnosti prema zahtjevima ovog Pravilnika, neovisno o tome da li je ta OZO domaće ili inozemne proizvodnje, odnosno ima li već CE oznaku i odgovarajuću etiketu ili ne.

Pitanja: Postoje li u RH tijela koja imaju ovlaštenje za izdavanje potvrde o sukladnosti koja proizvođaču ili njegovom ovlaštenom zastupniku u RH daje pravo da na neku OZO postavi C-znak? Ima li uopće smisla zahtjev da se uz CE-etiketu postavi i C-etiketa? Kako sastavljači Pravilnika zamišljaju postavljanje C-znaka na npr. zaštitne cipele (sve oznake sukladnosti u pravilu su vruće utisnute u kožu) ili na neku drugu sličnu OZO bez njezinog oštećivanja, imajući na umu potrebu da trajnost oznake ne bude manja od njezine trajnosti i da oznaka ne ometa korisnika pri uporabi? Jasno je da se C-znak može postaviti već pri njezinoj proizvodnji. No, to znači da će npr. njemački proizvođač morati čizme, koje proizvodi možda u Bugarskoj ili Kini, razdvojiti na one za Hrvatsku (da doda C-znak) i na one za ostatak svijeta. Pri tom će naravno morati mjesečima unaprijed znati koje modele, kojih veličina i u kojim količinama želi kupiti hrvatski kupac.

⁴U međuvremenu je izdan novi Pravilnik o obliku, sadržaju i izgledu oznake sukladnosti proizvoda s propisanim tehničkim zahtjevima (N.N., br. 46/08.), a ovdje navedeni su povučeni.

Alternativno, njemački proizvođač ili njegov hrvatski zastupnik mogu iz skladišta odvojiti čizme naručene iz Hrvatske, angažirati nekoga da čizme izvadi iz paketa, pričvrsti dodatni C-znak, pritom čizme vjerojatno ošteti i ponovno ih upakira? Autor ovdje lako razabire dodatni trošak, koji će nedvojbeno platiti hrvatski kupac, ali ne uspijeva vidjeti dodatnu vrijednost niti prednost ovog postupka za krajnjeg korisnika.

I još jedan »detalj« u vezi s ocjenjivanjem sukladnosti uvezene osobne zaštitne opreme sa CE-oznakom. Očekuje li se od ovlaštenog hrvatskog tijela da ponovi sva ispitivanja koja su u laboratorijima EU-a izvedena prije izdavanja certifikata za dotičnu OZO ili da samo pregleda strani certifikat, pa prepíše rezultat i zaključak na hrvatskom jeziku ili da »malo, ono što može, ispita, a malo, ono što ne može ispitati, prepíše« već prema vlastitom nahođenju i mogućnostima?

Stavak (9): *Isprave i oznake o sukladnosti izdane u inozemstvu vrijede u RH ako zadovoljavaju odredbe članka 13. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti (N.N., 158/03., N.N., 79/07.)* koji glasi:

(1) *U RH vrijede isprave o sukladnosti i oznake sukladnosti izdane u inozemstvu ako su izdane u skladu s međunarodnim ugovorima koje je sklopila RH.*

(2) *Čelnik tijela državne uprave koji je donio tehnički propis može priznati valjanost isprava o sukladnosti i oznake sukladnosti izdane u inozemstvu ako oni pokazuju sukladnost s tehničkim propisima⁵ koji su prema zahtjevima za proizvod istovjetni s izdanim hrvatskim tehničkim propisom i ako je osposobljenost tijela koja su sudjelovala u postupku ocjene sukladnosti utvrđena prema istom postupku i zahtjevima koji su propisani za ta tijela u hrvatskome tehničkom propisu.*

⁵Autor pretpostavlja da bi se čl. 13., st. 2. ovog zakona trebao vezati na propise i tehničke norme (npr. EN), jer se u skladu s politikom novog pristupa u normama (s dobrovoljnom primjenom) u EU specificiraju (a ne propisuju) svojstva proizvoda. Ipak, zahtjevi propisa mogu se ispuniti i neovisno o normi. Propisi, pak, mogu upućivati na norme, no time norme (npr. EN xxx) ipak ne postaju dio propisa, a popis takvih normi daje se samo za informaciju.

(3) *Evidenciju primjenjivih isprava o sukladnosti i oznaka sukladnosti te tijela za ocjenu sukladnosti vode tijela državne uprave nadležna za donošenje tehničkih propisa. Evidencija je javna knjiga.*

Zaključak: Pravilnik o stavljanju na tržište osobne zaštitne opreme može se smatrati istovjetnim Direktivi (1989.), iako se radi o njezinom lošem i nepotpunom prijevodu. Hrvatske norme za osobnu zaštitnu opremu koje je prihvatio Hrvatski zavod za norme (HZN) identične su europskim normama (HRN EN xxx), jer su uz svega nekoliko iznimaka koje su prevedene, prihvaćene kao izvorni dokumenti na engleskom jeziku, uz jedino naslov preveden na hrvatski.

Pitanja: Nije li RH sklopila međunarodni ugovor, temeljem kojeg je stekla status zemlje-kandidata EU-a? Zašto čelnik tijela državne uprave nadležan za OZO⁶ nije donio propis o priznavanju valjanosti isprava o sukladnosti i oznaka sukladnosti koje su izdane u EU kada su i propis i prateće tehničke norme u EU i RH praktički identični? Oспорava li nadležno ministarstvo (MINGORP) prijavljenim tijelima u EU odgovarajuću osposobljenost propisanu za takva tijela u hrvatskom tehničkom propisu, pa zbog toga ne mogu biti u njenoj evidenciji? Vode li tijela državne uprave nadležna za donošenje tehničkih propisa evidenciju primjenjivih isprava o sukladnosti i oznaka sukladnosti te tijela za ocjenu sukladnosti?

Nesporno je da bi direktnim prihvaćanjem osobne zaštitne opreme sa CE-oznakom RH preferencijalno prihvatila i certifikate i proizvode izrađene prema europskim normama i propisima. No, pitanje je ima li smisla „vježbati pravnu strogoću“ kada stvarnost ide posve drugim putem i ona sa CE-oznakom se u praksi najčešće prihvaća kao potpuno ispravna.

⁶Autor pretpostavlja da je to ministar MINGORP-a.

⁷Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU u čl. 73. - koji se odnosi na tehničke propise, normizaciju, mjeriteljstvo, akreditaciju i ocjenjivanje sukladnosti - obvezuje RH na poduzimanje mjera potrebnih za usklađivanje s tehničkim propisima EU-a i europskom normizacijom, mjeriteljstvom i akreditacijom te postupcima za ocjenu sukladnosti (Čelar, 2008.).

U čl. 16. navodi se:

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana nakon objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od 31. ožujka 2008.

Zaključak: Pravilnik se ne primjenjuje prije 31.3.2008.

Pitanje: U čl. 14. i 15. Pravilnika navodi se da postojeći certifikati prestaju važiti danom isteka, koji bi mogao biti prije 31.3.2008., da ovlaštenja prestaju važiti najkasnije 1.1.2008., kao i da je primjena ovog Pravilnika obvezna od 1.1.2008. za svu osobnu zaštitnu opremu osim za aparate za zaštitu dišnih organa, kacige za zaštitu u industriji i vatrogasne kacige. Kako primjena Pravilnika može biti obvezna od 1.1.2008., odnosno kako Pravilnik proizvodi pravne učinke ako se ne primjenjuje do 31.3.2008.?

PRIMJENA PRAVILNIKA NA UVEZENU OZO S CERTIFIKATIMA EU-A

Tumačeći Pravilnik onako kako je napisan i primjenjujući ga na OZO uredno certificiranu i označenu u skladu s Direktivom 89/686/EEC, uvoznik odnosno ovlašten predstavnik proizvođača u RH, trebao bi vjerojatno prije njezinog stavljanja na tržište:

- Pronaći hrvatsko tijelo ovlašteno za ocjenu sukladnosti OZO-a sa zahtjevima Pravilnika, odnosno zahtjevima relevantnih hrvatskih normi (HRN EN), ako takvo tijelo postoji. Pitanje: Što učiniti ako ovlašteno tijelo za neku OZO ne postoji u RH?
- Predati ovlaštenom tijelu prema njegovom zahtjevu: certifikat o sukladnosti određene OZO sa zahtjevima Direktive i relevantnih europskih normi, izvještaj(e) o ispitivanju na kojima se temelji certifikat, možda uzorak ili uzorke same osobne zaštitne opreme, a na zahtjev ovlaštenog tijela možda inozemne dokumente prethodno dati prevesti ovlaštenom sudskom

tumaču⁸. Pitanje: Tko određuje što od svega nabrojanog ovlašteno tijelo ima pravo tražiti, samo tijelo ili netko treći?

- Podmiriti troškove »nostrifikacije« europskog certifikata ovlaštenom tijelu u RH, jer ovlaštena organizacija živi od prihoda ostvarenih na tržištu. Pitanje: Tko određuje cijenu »nostrifikacije« i na koji način? Hoće li takva »nostrifikacija« vremenski vrijediti koliko i osnovni certifikat, ili će se novo ovlašteno tijelo poslužiti starim »trikom« nekih donedavno ovlaštenih ispitnih kuća, pa na »potvrdu o nostrifikaciji certifikata« napisati: »važi godinu dana«.
- Postaviti na svaki komad takve osobne zaštitne opreme dodatnu etiketu sa C-znakom, pazeći da ta dodatna etiketa bude trajna najmanje toliko dugo koliko i ona sama, da ne ometa njezinu uporabu i da je pri postavljanju što manje oštetiti.
- Trošak takve »nostrifikacije europskog certifikata« (recertifikacije) i postavljanja dodatnog C-znaka ugraditi u cijenu OZO-a koju prodaje u RH.
- Postupak ponoviti za svaki tip osobne zaštitne opreme koji se uvozi, bez obzira na to radi li se o jednom paru cipela ili rukavica tipa x, ili o količini od 100 ili 1.000 komada. Pitanje: Jesu li sastavljači Pravilnika razmišljali o tome koliko će OZO poskupjeti i koliko će provođenje ovakvog postupka otežati prodaju i primjenu neke specifične, napose one rijetko upotrebljavane u praksi?

Ako je autor u pravu kada smatra da se Pravilnik mora poštovati i provoditi onako kako je napisan, to znači da nijedna OZO koja je prethodno ispitana, certificirana i ima urednu etiketu sa CE oznakom u skladu s odredbama Direktive 89/686/EEC ne smije direktno ući u legalnu upo-

⁸Kupci u RH danas često traže da inozemne certifikate, pa i po-deblje ispitne izvještaje prevede sudski tumač, obrazlažući to svojim nepoznavanjem stranih jezika, što podiže troškove dobavljača, povećava cijene i općenito ometa trgovinu. Pitanje je ima li smisla prevođenje certifikata i ispitnih izvještaja kad su gotovo sve hrvatske norme za OZO (HRN EN) potrebne za njihovo razumijevanje dostupne samo na engleskom jeziku?

rabu u RH, odnosno da se, ako je već ušla, upotrebljava ilegalno, sa svim posljedicama za dobavljača i poslodavca koji ju je nabavio i stavio u uporabu. Posljedice ilegalne uporabe mogu biti različite, počevši od kazni za nepoštovanje propisa, pa do zahtjeva za odštetom radnika koji su pretrpjeli neku ozljedu, bolest ili poginuli pri radu, ako su pri tom upotrebljavali osobnu zaštitnu opremu koja je doduše posve ispravna i legalna za uporabu u zemljama članicama EU-a koja ispunjava zahtjeve propisa EU-a i odgovarajućih europskih normi, ali se u RH zapravo upotrebljava ilegalno.

Tu se može postaviti nekoliko pitanja: Jesu li sastavljači Pravilnika uopće bili svjesni dodatnih troškova za privredu i drugih posljedica koje će nastati? Ima li hrvatsko »nostrificiranje« europskih certifikata opravdanje u smislu povećanja kvalitete i/ili razine sigurnosti OZO-a, odnosno zaštite domaće proizvodnje? Je li uopće moguća situacija u kojoj će neko domaće ovlašteno tijelo odbiti nostrificirati neku uredno certificiranu osobnu zaštitnu opremu sa CE oznakom i time se postaviti u ulogu »kontrolora« nekog prijavljenog tijela EU-a? Koliko će dodatni troškovi provođenja odredbi Pravilnika u praksi smanjiti konkurentnost našeg gospodarstva na domaćem i inozemnom tržištu? I na koncu, **želi li se hrvatska praksa u pogledu proizvodnje, stavljanja na tržište i uporabe osobne zaštitne opreme približiti ili udaljiti od EU-a?**

Prema autoru dostupnim informacijama, nadležno ministarstvo (MINGORP) nedavno je (Zašto tek nakon više od godinu dana od donošenja Pravilnika?) započelo s izdavanjem tzv. privremenih ovlaštenja nekim ispitnim kućama za OZO u RH. To predstavlja pozitivan korak, koji domaćim proizvođačima osobne zaštitne opreme namijenjene domaćem tržištu i (možda) tržištima susjednih zemalja (ex-SFRJ) omogućava ishođenje certifikata, ali u odnosu na njezino recertificiranje sa CE-znakom za domaće tržište predstavlja nakaradnu praksu koju traži Pravilnik. Nadalje, hoće li domaća osobna zaštitna oprema označena samo C-znakom na domaćem

i eventualno nekom inozemnom tržištu kupcu pružiti istu razinu sigurnosti u pogledu njezine kvalitete kao i CE-oznaka? Smije li kupac prilikom nabave odbiti priznati ekvivalentnost osobne zaštitne opreme označene samo C-znakom s onom koja nosi CE oznaku?

IZMJENA PRAVILNIKA U SKLADU S DIREKTIVOM

Ako je namjera nadležnog ministarstva bila da u hrvatski pravni poredak uvede Direktivu i primijeni je na način na koji je primjenjuju zemlje članice EU-a, tada je Pravilnikom trebalo definirati da se:

- za svu OZO uredno certificiranu i označenu u skladu s Direktivom izravno priznaju njezini certifikati i oznake CE na isti način kako se to čini u zemljama članicama EU-a. To bi značilo da takva osobna zaštitna oprema ulazi direktno na tržište i u uporabu u RH, bez dodatnog »nostrificiranja CE certifikata«, dokazivanja sukladnosti i administriranja. Ovakav bi pristup tehnički bio potpuno logičan i opravdan, zbog identičnosti europskih i hrvatskih normi. Postavljanjem CE etikete prema Direktivi, proizvođač je preuzeo punu odgovornost da je takva osobna zaštitna oprema usklađena s bitnim zahtjevima svih europskih propisa koji se na nju odnose, a izbor odgovarajuće OZO na temelju procjene rizika je isključivo dužnost korisnika. Ono, pak, na čemu bi se trebalo inzistirati je da svaka osobna zaštitna oprema mora imati upute za uporabu i održavanje na hrvatskom jeziku. Suprotno tome, trebalo bi jasno isključiti obvezu proizvođača ili njegovog zastupnika da na hrvatski jezik prevodi certifikate i izvještaje o ispitivanjima temeljem kojih je certifikat izdan, jer su takvi zahtjevi kupaca i korisnika besmisleni i neprihvatljivi u situaciji kada su i hrvatske norme na engleskom jeziku;
- zastupnike proizvođača i/ili uvoznike obveže da od inozemnog proizvođača

OZO-a pribave odgovarajuća jamstva da su njegove obveze prema tržištu i korisnicima u RH jednake onima prema tržištu i korisnicima u EU i da se u slučaju spora prihvaća nadležnost suda i zakona u RH. Time bi se eliminirao problem nemogućnosti „pravnog dosega“ vlasti RH prema proizvođaču i/ili prijavljenom tijelu u EU u slučaju spora;

- za osobnu zaštitnu opremu proizvedenu u RH, s namjenom plasmana na domaćem tržištu, što prije ovlaste odgovarajuća hrvatska certifikacijska tijela za razdoblje do stupanja RH u članstvo EU. Time bi se uspostavila praksa i mogućnost da proizvođači kod domaćih ovlaštenih tijela u međurazdoblju, do stupanja na snagu ACAA sporazuma s EU ili do stupanja RH u EU, mogu lakše certificirati svoju OZO namijenjenu domaćem tržištu i time se postupno priviknuti na postupke certifikacije kod prijavljenih tijela koji će stupanjem RH u članstvo EU postati obvezni i nezaobilazni.

Kao tehnički konzultant, autor je na tržištu vatrogasne osobne zaštitne opreme prisutan u susjednoj Sloveniji od 1991. godine. Unatoč tome, nikada nije naišao na situaciju da bi bilo tko, korisnik, trgovac ili inspektor prije stupanja Slovenije u EU postavio pitanje vrijedi li CE certifikat izdan bilo gdje u EU ili CE oznaka u Sloveniji, a na prste jedne ruke može izbrojati situacije da je netko tražio prijevod certifikata, što je u hrvatskoj praksi dosta česti slučaj.⁹

Uz to su nadležno ministarstvo i Hrvatska gospodarska komora, ako RH ima stvarni interes za domaću proizvodnju OZO-a, uz pomoć Hrvatskog zavoda za norme već prije godinu i više dana trebali poduzeti široku informativnu kampanju među domaćim proizvođačima i ko-

risnicima kako bi sve, a posebno proizvođače upoznali sa smislom i duhom Pravilnika i Direktive. Mnogi proizvođači, napose mali proizvođači zaštitne odjeće, izgleda da još nisu svjesni činjenice da od trenutka pristupa RH u članstvo EU svoje proizvode više neće moći prodavati niti svojim starim lokalnim kupcima ako ih prethodno ne certificiraju i označe prema zahtjevima Pravilnika, odnosno Direktive. Stoga, ako se na vrijeme ne pripreme i osposobe, jedino čemu se u budućnosti mogu nadati je stečaj i likvidacija poslovanja.

ZAKLJUČAK

Analizom je pokazano da su zahtjevi prijelaznih i završnih odredbi Pravilnika - umjesto da olakšaju i pojednostave uvođenje načela i zahtjeva Direktive u hrvatsku praksu zaštite na radu i da je usklade s odgovarajućom praksom zemalja članica EU-a - doveli dobavljače i korisnike OZO-a u situaciju koja bitno odudara od ciljeva Direktive, kao i od javno proklamiranih ciljeva politike RH glede približavanja EU. Dodavanje C-znaka na osobnu zaštitnu opremu koja već ima CE-oznaku i etiketu povećava troškove poslovanja i ugrožava konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Institut »nostrifikacije« ili »recertifikacije« osobne zaštitne opreme odbaćen je s EU direktivama *novoga pristupa* pred 20-ak godina, a u hrvatsku se praksu uporabe OZO-a ponovno želi uvesti iz nepoznatih razloga. Vjerojatno bi najbolje rješenje bilo povući Pravilnik i zamijeniti ga novim ispravnim. Predložena je vrlo radikalna mjera, jednaka onoj koja je već predložena (*Regent, 2008.*), no vjerojatno nužna ako je nadležno ministarstvo stvarno odlučno da se suoči s problemom i riješi ga prije nego što ga na to prisile nerješivi problemi iz prakse. O drugoj mogućoj alternativi koja je primjerena samo u pravno neuređenoj zemlji, da Pravilnik ostane neizmijenjen, a da ga nadležna vladina tijela *u praksi ne provode* u dijelu u kojem kolidira s europskom praksom, autor ne bi želio razmišljati, ma da ga životno iskustvo uči da nije nemoguće.

⁹Autor se osobno osvjedočio da je neuključivanje prijevoda certifikata ovjerenih kod sudskog tumača bio službeni razlog za poništenje nekoliko javnih nadmetanja s obrazloženjem: Zakon o javnoj nabavi traži da ponuda (znači i svi prilozi!?) bude na hrvatskom jeziku, a prihvatljivi dokumenti su jedino originali ili ovjerene kopije.

LITERATURA

CE Marking for Personal Protective Equipment – A guide to the European Directive, BSI ref. no. TH42072, ISBN 0 580 26420 3, London, 2003.

Council Directive of 21 December 1989 on the approximation of the laws of the Member States relating to personal protective equipment (89/686/EEC, 93/68/EEC, 93/95/EEC i 96/58/EC)

Ćelar, L.: Pravilnik o obliku, sadržaju i izgledu oznake sukladnosti proizvoda s propisanim tehničkim zahtjevima, *Glasilo HZN*, br. 3/08., p. 89-91.

PPE Guidelines – Guidelines on the application of Council Directive 89/686/EEC of 21 December 1989 on the approximation of the laws of the Member States relating to personal protective equipment, 17 July 2006., ec.europa.eu/enterprise/mechan_equipment/ppe/ppe_guidelines.pdf, accessed 30.4.2008.

Pravilnik o obliku, sadržaju i izgledu oznake sukladnosti proizvoda s propisanim tehničkim zahtjevima, N.N., br. 46/08.

Pravilnik o stavljanju na tržište osobne zaštitne opreme, N.N., br. 106/07. i 121/07.

Regent, A.: Što ima prednost: norma ili pravilnik za osobnu zaštitnu opremu OZO?, *Zbornik*, 2. međunar. stručno-znanstveni skup „Zaštita na radu i zaštita zdravlja“, Bjelolasica 24.-27.9.2008, p. 545-554. i *Vatrogasni vjesnik*, 11/2008, p.21-26.

Regent, A.: Tehnička analiza Pravilnika o stavljanju na tržište osobne zaštitne opreme, *Sigurnost*, 50, 2008.a, 4, 415-423.

Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti, N.N., br. 158/03. i 79/07.

Zakon o zaštiti na radu, N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03., 100/04. i 86/08.

ANALYSIS OF INTERIM AND FINAL PROVISIONS OF THE ORDINANCE ON PLACING PPE ON THE MARKET

SUMMARY: Analysis of the logic and applicability of interim and final provisions of the Croatian Ordinance on placing of Personal Protective Equipment on the market was conducted. It was found that these contain a number of unclear details, errors and inaccuracies, which makes the practical application of the provisions of the Ordinance effectively impossible. It is totally unclear how to certify, label and prove legal compliance of any PPE, either of domestic or foreign origin, to the Ordinance and the Safety at Work Act in the transition period (until the ACAA agreement between Croatia and EU has been accepted or until Croatia joins the EU). Withdrawal of the Ordinance and publication of a new version of the Ordinance has been proposed.

Key words: ordinance on PPE, discrepancies, unclear provisions, inapplicability, new version

Review

Received: 2009-02-02

Accepted: 2009-05-11